

Oktatás és társadalom

A Sic Itur ad Astra Műhely konferenciája

2023. november 29–30.

Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar
Történelmi Intézet Szekfű Gyula Könyvtár

Program

(Kolozsvár, A Piarista Főgimnázium tanterme, 1910. Fortepan/Cholnoky Tamás)

**1. nap
November 29.**

9:00–9:50: Plenáris előadás I.

Karády Viktor (CEU): Az iskolázás történelmi egyenlőtlenségeinek kutatása a Kárpát-medencében: különös lehetőségek és kihívások

9:50–10:00: kávészünet

**10:00–11:40: I. szekció
Oktatás és egyház**

Szekcióvezető: Mihalik Béla (HUN-REN BTK TTI–ELTE BTK)

B. Székely Dorottya Piroska (ELTE BTK): A jezsuita gimnáziumok szerepe a kora újkori egyházi elit képzésében

Pilikta László (ELTE BTK): Mezőváros és oktatás: az 1709. tanév győri diákjai a helyi jezsuita gimnáziumban

Kanász Viktor (HUN-REN–PPKE–PTE Fraknói Vilmos Római Történelmi Kutatócsoport): Elvárások és realitás: az iskolamesterek az 1770-es években a veszprémi egyházmegyében

Barta M. János (HUN-REN–ELTE Egyetemtörténelmi Kutatócsoport): Nagyszombat árnyékában: a kassai jezsuita gimnázium diáksága

11:40–12:00: kávészünet

**12:00–13:40: II. szekció
Tudásátadás, nevelés, ideológia
Szekcióvezető: Tarafás Imre (ELTE BTK)**

Ujj Zoltán (ELTE BTK). „*Ha bölcsőbb is lennél Salamonnál...*” I. Ferdinánd gyermekeinek oktatása, különös tekintettel Miksa trónörökösre

Tóth Kelemen (ELTE BTK): A becsületérzés fejlesztésének kérdése a dualizmus kori Magyarországon

Mohr Szilárd (PTE): A Horthy-kor születésének ideológiája a honvédelmi ismeretek tankönyvekben

Szeibert-Erdős András (ELTE BTK): Reformpedagógia? Bolsevik propaganda? Szimpla uszítás? A Tanácsköztársaság oktatáspolitikája egy büntetőper lencséjén keresztül

13:40–14:20: ebédszünet

**14:20–15:40: III. szekció
Oktatás és integráció I.
Szekcióvezető: Veress Dániel (ELTE BTK)**

Vesztróczy Zsolt (OSZK): Közművelődés és nyelvoktatás: FEMKE nyelvtanfolyamok a dualizmus kori Zólyom megyében

Máté Zsolt (PTE): Az 1956-os magyar menekültek befogadásának oktatási kérdései

Pálinkás Barnabás (PPKE): Küzdelem a csehszlovákiai magyar iskolákért: a csehszlovákiai magyar kisebbség önvédelmi harca az anyanyelvi oktatásért

15:40–16:00: kávészünet

16:00–17:20 IV. szekció
Test, lélek, nevelés
Szekcióvezető: Lászlófi Viola (CEU–ELTE–EHESS)

Burány Judit (NKE): A test szerepe a Horthy-korszak oktatáspolitikájában
Pecsók László (BFL): Rugdaló a 19. század végi testnevelésoktatásban
Kovács Janka (HUN-REN BTK TTI): Az orvostudomány „legsetébb mezejétől” az intézményesülésig: pszichológiai-pszichiátriai ismeretek a magyarországi orvosi oktatásban a 19. század első felében

17:30–18:30: Kerekasztal-beszélgetés
Az oktatás helyzete és a történelemoktatás főbb kérdései 2023-ban

Résztevők: Dupcsik Csaba (TK Szociológiai Intézet), Jakab Péter (ELTE BTK), Varga Sára (Eötvös József Gimnázium)
Moderátor: Szabó Róbert (ELTE BTK)

2. nap
November 30.

9:00–9:50: Plenáris előadás II.

K. Horváth Zsolt (METU): A demokratizmus gócai: a közös gyermeki játék mint közvetlen demokratikus cselekvés

9:50–10:00: kávészünet

10:00–11:20: V. szekció
Iskola és térhasználat
Szekcióvezető: Vörös Boldizsár (HUN-REN BTK TTI)

Szabó Róbert (ELTE BTK): Megszállástól a hadikórházig: erdélyi középiskolák első világháborús igénybevétele

Kollár János (ELTE BTK): Tantermek a menekültügy szolgálatában: a trianoni menekültek elhelyezésének problematikája Debrecenben

Berta-Szénási Panna (PTE): A magyarországi általános iskolai tantermek vizsgálata a *Köznevelés* című folyóirat 1960–1970 között megjelent képi anyaga alapján

11:20–11:30: kávészünet

11:30–13:10: VI. szekció
Az formális oktatási rendszeren túl
Szekcióvezető: Takács Erzsébet (ELTE TáTK)

Nóvik Attila (SZTE): Pedagógizáció: adalékok az iskolák oktatáson túli feladatainak értelmezéséhez
Fenyő Imre (DE): Az ezredvég politikai pragmatizmusa és az oktatás világa Richard Rorty nyomán
Záhonyi-Ábel Márk (EKKE): Oktatás és filmellenőrzés a Horthy-korszak második felében: az Oktatófilmek Országos Bíráló Bizottsága

Gordon Győri János (ELTE PPK): Az árnyékoktatás-kutatás szerepe az oktatás és társadalom viszonyrendszerének megértésében

13:10–13:50: ebédszünet

13:50–15:30: VIII. szekció

Oktatás és társadalmi mobilitás

Szekcióvezető: Sasfi Csaba (MNL OL)

Gyulai Katalin (ELTE BTK): Női életutak a Horthy-korszakból: az Angolkisasszonyok „Sancta Maria” Leánygimnáziumának 1939/1940-es tanévben érettségizett osztályának pályakövetése

Gyuris István Viktor (ELTE BTK): A gimnázium szerepe a társadalmi mobilitásban a századfordulós Kiskunfélegyházán Móra Ferenc példáján

Vörös Katalin (PTE): „Tisztességes mesterember” vagy „pénzkereső gép”? Kortárs vélemények az iparos pálya társadalmi megítélésének hatásáról a dualizmus kori szakoktatásra

Ugrai János (Tokaj-Hegyalja Egyetem): Az oktatási hozzáférés és az iskoláztatási stratégia történeti dimenziói nyugat-európai tükrökben

15:30–15:40: kávészünet

15:40–17:00: VIII. szekció

Oktatás és integráció II.

Szekcióvezető: Svégl Fanni (ELTE BTK)

Balogh-Rézműves Benjámín (ME): A kárpátaljai magyar ajkú roma menekültek stigmatizációja és hippergettósodása

Szabó Diána (DE): A magyar oktatási rendszer egyenlőtlenségei holisztikus megközelítésben

Szerepi Sándor (DE): A köznevelésben megvalósuló roma integráció akadályozottságának rejtett tantervi elemei

17:00–19:30: fogadás